

Rok sv. Pavla (7)
KDYŽ JDE O PENÍZE

Efes - chrám bohyně Artemis (Diana)

Důvody jsou náboženské, ale hlavně ekonomické. Proti Pavlovi se zvedne vlna vzbouření vyvolaná stříbrotepcem Demetriem, který spolu s dalšími řemeslníky vyráběl stříbrné Artemidiny chrámečky a poskytoval tak řemeslníkům nemalý výtěžek. (Sk 19,24) Kult řecké bohyně Artemis (Diana), bohyně lovu, magických umění a především plodnosti opravdu poskytoval městu i jeho obyvatelům značné finanční prostředky. Její chrám náležel svou výstavností a krásou (120m na délku, 70m na šířku, více než 100 sloupů o výšce 19m) k sedmi divům světa. Zde byla uctívána socha bohyně – postava ve směru dolů se zužující s korunou na hlavě a mnoha nádry – o které se věřilo, že spadla od samotného Dia z nebe. (srov. Sk 19,35) Poutníci si na památku odnášeli chrámečky z hlíny, mramoru nebo stříbra se soškou bohyně uvnitř. Archeologické nálezy dokládají existenci upomínkových předmětů, zásvětných darů, amuletů i samotných sošek bohyně.

Důvodem k nepokoji je tady možné ohrožení příjmů a majetku ze strany křesťanů, kteří hlásají jiného boha než je efeská Artemis. Lukáš nádherně a dramaticky v Demetriově řeči ukazuje způsob manipulace lidského myšlení jednotlivců, ale i stádovitost v chování davu, který se bezhlavě žene do amfiteátru, i když většina z nich vůbec nevěděla, proč se vlastně shlukli. (Sk 19, 32)

Dav nepřijímá Žida Alexandra, který jistě nezamýšlí obhajovat křesťany. *Dali se do křiku a volali tak skoro celé dvě hodiny: „Veliká je Artemis Efesanů.* (Sk 19,34) Musí tedy nastoupit úřední moc. Městský tajemník přináší do shromáždění uklidnění. Zbavuje křesťany podezření ze znesvěcení chrámu. Není tedy důvod obávat se nepokojů.

O této události ve svých listech Pavel výslovně nemluví. Náznaky lze spatřovat v listech Korint'ánům (2Kor 11, 23-26; 1Kor 15,32; 1Kor 16, 8-9). Z těchto narážek lze usuzovat, že by Pavel mohl být v Efesu nějakou dobu vězněn, i když Skutky žádné vězení nepopisují. Tato úvaha je však přesto důležitá. Mnozí se domnívají, že Pavel napsal z Efesu ještě listy Filipánům a Filemonovi, v nichž vystupuje jako vězeň.

V roce 57 Pavel opouští Efes a odchází do Makedonie a Řecka (tedy do Korintu).

Kromě apoštola Pavla se v souvislosti s Efesem mluví hlavně o apoštolu Janovi, který zde podle tradice žil a zemřel. Připomíná se i Panna Maria, kterou podle Kristova přání vzal k sobě. (srov. Jan 19, 25-27) 29. listopadu 2006 sloužil papež Benedikt XVI. mši svatou v domě Panny Marie, kde se podle tradice připomíná místo pobytu Bohorodičky.

Během Pavlova pobytu v Efesu se začínají prohlubovat problémy církevní obce v Korintu, o kterých Skutky zcela mlčí. Podle 1Kor můžeme soudit, že za Pavlem do Efesu přišli lidé z Korintu, aby ho o problémech informovali a předali mu dopis. (srov. 1Kor 1, 11) Pavel reaguje jednak dopisem (1Kor), jednak vysláním Timoteje do Korintu. Podle 2Kor 13,2 zřejmě v rozmezí let 54-56 Pavel osobně navštíví Korint a vrátí se zpět do Efesu. Protože problémy přetrvávají, posílá Pavel do Korintu dalšího spolupracovníka (Tita) s dopisem.

V Efesu vzniká i list Galat'ánům, který je plný starostí o to, co se událo v Galácii od roku 50, kdy tam Pavel hlásal evangelium.

Napětí se však začíná projevovat i v samotném Efesu.

Dům Panny Marie - interiér

Petr Mecl, Řím